

KIS-513 – Gl. *logistique*, *intendance*

(RLN da YBAN – 11 10 96)

E *Geriadur an Armerzh* emañ Br. *lec'haveiñ* dirak Gl. *logistique*. Ha klotañ a ra penn da benn stervaoù an daou dermen ? Karout a rafen gouzout pergen ha klotañ a ra Br. *lec'haveiñ* gant ar ster milourel. Ezhomm 'm eus eus ar ger evit komz eus Brezel 1870-1871, rak er brezel-se eo bet pouezus al ' *logistik* '. Dre rakjediñ un arver uc'hek eus o hentoù houarn o deus an Alamaned e 1870 tolpet a-barzh ugent un deiz 550 000 soudard, 150 000 marc'h ha 6 000 kanol war an harzoù gall. Aze emañ arbenn pennañ faezhadenn drumm al luoz gall, he doa souprenet n'eo ket ar Frañsizion o-unan, met ivez holl Europiz. Dibaouez o deus ar Frañsizion, en Eost ha Gwengolo 1870, emgavet en ur saviad a izelded niverek brevus.

(GE da YBAN – 22 10 96)

[Goude un dalc'h labour dre bellgomz ma voe etre traoù all divizet war orin rendaelet Gl. *logistique*, Sz. *logistics*, aozerion o welout enno Gl. *logis*, Sz. *lodge* (*Oxford Dictionary*).]

Tro 'm eus bet da studiañ Gl. *logistique*. Ya, loc'het e hañval bezañ luniadur ar ger diwar Gl. *logis* o sammañ diwar vont un adc'herdarzh diwar La. *logisticus*. Ali Foulquié eo ivez pa skriv en e *Dict. lang. phil.* : “ Dér. de loger, logis (Art mil.) : art d'organiser les étapes (maréchal des logis) ; branche de l'art militaire qui a pour objet le mouvement des troupes et du matériel ” (p. 412). Da notañ evelkent hGr. *logisthv*" aa. "o poellata, o jediñ" ; g. "gwirier ar c'hontoù" ha La. *lo(gista* "kemeded, tailhanter".

Kaout a ra dit ne spir ket ar ginnigadenn gent Br. *lec'haveiñ* evit ar sterioù nevez kemeret gant an diskiblezh er Vrezelouriezh. Ouzhpenn se ez eo bet astennet ster an termen d'ar Greanterezh hag a-benn ar fin da gement obererezh oc'h amplegañ ur studi reizhiadek eus an hentennoù hag an araezioù.

Ouzhpenn keal "studi an hentennoù hag an araezioù frammañ", emañ kennotet ivez ar c'heal "war an dachenn", ken ez eo al *logistik* trevnidigezh ur skor, ur bon, un

danframm d'an embregadenn, meni ketal etre darvezadur houmañ ha doareoù an dachenn (an dachenn o vezañ kenkoulz an douaregor hag an ijinenoù stalet ha dezouget warnañ, ar c'hoskor hag ivez kreudadur ha bredadur — yec'hed — hemañ). Spurmantiñ a reomp un daouglein nes d'an hini a zo bet digejet er Stlenneg : ar pennoù brezel pe ijinerezh o wezhiañ er blein mezialtel, al *logistik* o vezañ er blein periantel. An arvez ster-se a glever er frazennoù skouer roet gant al Larousse kelc'houziadek : “Les élus locaux apportent un soutien *logistique* à leur parti.” “Bâtiment de soutien *logistique*.” “Chaîne *logistique*.”

Gwir eo ez eo berr Br. *lec'haviñ*, arabat eo fiziout betek re war an divellekaat. War glask d'ur stirann all e kouezher hep mank war *-framm-* ha *-trevn-*. Evel a lavarez, o deus an daou-se graet o lod en domani en argraf ha gwell degas milourion fresk. Anez da se e vije bet soñjet e *gouframm* pe en digembregadur a ginnigen a-raok mont da *periant* : *doudrevn-* (pe marteze e *goudrevn...*)

Petra a lavarez eus Br. *goustreud-* ? E arveret 'm eus endeo evit ar Stlenneg er bomm : “ur skrivadur *goustreudet* eus ar goulevioù”, eleze ur skrivadur o kemplegañ da hentennoù urzhiataet diouzh kalvezderioù an dezrannañ ardraoñus. N'emaomp ket pell diouzh ar c'healioù entalet gant Gl. *logistique*. A-du-rall, Kb. *gwastrawd* zo ennañ dre berzh luniadur ar rakger *gwa-*, Br. *gou-* (a gemerfed da verk savlec'h al *logistik*) hag ar stirann *-strawd-* a genorin gant La. *stratum* "pallenn ; gwele ; dibr ; pavezadur", La. *sterno* "strewiñ ; goleiñ ; pavezañ ; aveiñ (ur marc'h)", Br. *strewiñ*, Br. *sterniañ*. Dre berzh steradur ez a an termen kembraek, hag eñ o taveiñ da gentañ d'an ober war-dro ar c'hezeg, etrezek kemeradurioù hollekoc'h : *gwastrodi* "to discipline, master, control, keep in order".

Mar be degemeret va c'hinnigadenn e rafed gant Br. *goustreuderezh* evit an diskiblezh hollek, o tremen gant ar pennanor *goustreudiñ* hag ar bonad pennanvaet anezhañ *goustreud* hervez an dro. Evit an adanv e rafed gant *goustreudel*, *goustreudek*. Ar frazennoù diauc'h a zegouezhfe gant : “An dilennidi lec'hel a ro skor *goustreudel* d'o strollad.” “Morlistri skor *goustreudel*” pe “Morlistri *goustreud*”, “Ristenn *c'houstreudañ*.” Frazenn Eisenhower meneget e mellad al Larousse daveet gant RLN a ve : “Kaderezh ebet hep *goustreuderezh*.” Da veno ?

(GP da GE – 26 10 96)

[YBAN, en un dalc'h labour dre bellgomz gant GE d'an 23 10 96, oc'h ober stad eus an imbourc'h en deus renet diouzh e du, a gav korvodus hBr. *guorloi*

"préparation, provision" (DOB 475), Kb. *arlwy* "preparation, provision, supply, equipment" (GPC 206), BrE. *arleu* "arrangement, réparation" (ERNAult.Dict.Vannes. p. 11). Goulennet e voe ali GP evit an dezneuziadur.]

A-zivout Gl. *logistique* ez eo furoc'h sellet ouzh Littré eget ouzh Foulquié ! Setu ar pezh a skriv :

4. *S.f.* Partie de l'art militaire qui a pour objet l'étude des voies et moyens pour amener le plus promptement possible les troupes mobilisées, avec leur matériel et leurs convois, des camps et des lieux de garnison aux points de concentration, et des points de concentration sur le théâtre des opérations militaires. La logistique sert de base à la stratégie.

Evit a sell ouzh ar gerdarzh, ne gavan roud ebet eus ar ger e geriadur Bloch-Wartburg, hogen en hini Dubois-Mitterand e lennan e kaver ar ger gant e ster milourel a-c'houde 1842 (*Dict. de l'Académie*), o tont ' du lat. *logisticus*, emprunt au gr. *logistikos* '. Heñveldra e teufe Gl. *logis* (Gl. abaoe ar 14. ktvl.) eus ar frankeg **laubja*, nAu. *Laube* 'pratell'. (Hervez Kluge/Seebold, *Etym. Wtb. d. deutsch. Spr.* 430 e ve **laub-jo#n* ar gerdarzh, ar pezh a hañval din siriusoc'h). Forzh penaos n'en deus *logis* mann d'ober gant *logistique* (mil.).

A-zivout hBr. *guorloi* (DOB 198 h., 475) e'm boa kinniget *gourloev* gant ma veze tostaet gant F. da *gloev* e 1964. Hogen en eil embannadur e laka da gevatal ouzh Kb. *arlwy*, ha gant reizh a gav din, BrW. ' *arleu* ' arrangement'. Bez ez eus ' *arlehuein* ' raccommoder, rafraîchir un outil' Chal-8,28, bet ' unvanekaet ' gant Gwennole Le Menn en " *arlec'houiñ* " [sic !] en e embannadur p. 240 ; **arleviñ* a hañvalje din furoc'h. Gwir eo e kav e andon en hemoneg a-barzh e GIBR². 145, ha hemañ diwar DBFV 11 *arlehuereh*, *arleu*, m. arrangement, réparation. An holl c'herioù-se a vije da adsav evel *arlev-* anat da dostaat da Kb. *arlwy* evel m'en doa F. eñ gwelet. Ne dalv BrW. <hu> amañ nemet /w/.

Ne'm eus tra da enebiñ ouzh ur brezhonekadur *goustreud*, hogen kenkoulz all e vije ober gant *arlev-* pe, mar fell dit, *gourlev-* gwirhañvaloc'h eget *gourloev* gant ar ster "lixa" = 'vivandier'.

(GP da GE – 03 11 96)

[Goude un dalc'h labour dre bellgomz ma tegasas GE evezh GP war an diaester a sav gant ar stummoù Br. *arlev-*, *gourlev-* en askont eus ar Br. *lev-* all hag e zeveradoù *levier*, *arlevier*, *erlev*, h.a.]

War-lerc'h hon pellgomzadenn ar beure-mañ e kav din ivez ez eo spletusoc'h skoueriekaat BrW. ‘ *arlehuein*, *arleu* ’ gant *arlaouiñ*, *arloù* o terc'hel kont eus skrivadur an hBr. *guor-loi* hag ar stavnekadur a gaver alies e BrW. (evel e Kb. a-du 'rall...) ha, dreist-holl dre m'hon eus tra-walc'h a /lew/ evel-se endeo. Forzh penaos e ranker berziñ ar stummoù gant ‘_ c'h-’ bet ijinet gant Hemon.

(GE da RLN & YBAN – 05 11 96)

Kinnig a ran ober gant Br. **gourlaouerezh** (ha deveradoù all diwar Br. *gourlaou-*) a-gevatal da Gl. *intendance* er ster milourel, o virout **goustreuderezh** (ha deveradoù all diwar Br. *goustreud-*) a-geñver gant Gl. *logistique*.